

Utrikesutskottets betänkande

1978/79:12

med anledning av motion om stöd till den omanska befrielseströrelsen (PFLO) m. m.

Motionen

I motionen 1977/78:362 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås

1. att riksdagen beslutar anslå 5 000 000 kr. till den omanska befrielseströrelsen PFLO,
2. att Sverige i FN bör verka för ett fördömande av de iranska, amerikanska och brittiska förbrytelseerna mot det omanska folket.

Motionärerna framhåller att befrielseströrelsens kamp riktar sig mot en av de mest reaktionära regimerna i världen och mot dess brittiska, amerikanska och iranska bundsförvanter. De hävdar att befrielsefronten, trots militära motgångar år 1975, har ett stort folkligt stöd och att kampen går vidare i nya former. Sverige har enligt motionärerna en förpliktelse att verka för att FN fördömer de utländska förbrytelseerna mot det omanska folket. Sverige kan också visa solidaritet genom att ge humanitärt stöd åt PFLO.

Bakgrund

Den omanska befrielsefronten har sin upprinnelse i en väpnad kamp som sedan 1960-talet förts från provinsen Dhofar mot sultanen och tidigare mot det brittiska inflytandet i Oman. Befrielsefronten fick efter år 1967 betydande stöd från den nybildade Demokratiska Folkrepubliken Yemen, och omkring år 1970 kontrollerade fronten större delen av Dhofar, som gränsar mot Sydyemen. Under 1970-talets första år böljade striderna i Oman fram och åter. En vändpunkt inträffade när sultanen mot slutet av år 1973 begärde och fick militär hjälp från Iran. Befrielsefrontens styrkor trängdes tillbaka och förlorade efter hand praktiskt taget hela kontrollen över Dhofar.

Under de gångna två åren har inga strider rapporterats i Dhofar med undantag för några isolerade sammanstötningar i början av sommaren 1978. PFLO torde inte längre ha kontroll över något sammanhängande markområde i provinsen. Enligt uppgift skall endast något hundratal gerillasoldater fortfarande vistas i Dhofar. PFLO torde därför numera i praktiken få betraktas som en exilorganisation.

Situationen inrymmer emellertid vissa faktorer som gör en säker bedömning av utvecklingen vanskelig. Om det sydyemenitiska stödet åt gerillan intensifieras, kan strider åter blossa upp. Terrängen i Dhofar uppges vara sådan att även en begränsad gerillaaktivitet kan binda betydande truppstyrkor från regeringssidan, som då i sin tur torde bli alltmer beroende av

fortsatt stöd från Iran. Utvecklingen i Oman är således inte oavhängig av den politiska situationen i de närmast omgivande arabiska länderna.

Sverige erkände sultanatet Oman år 1971 i och med att landet upptogs som medlem i FN. Sedan år 1974 är Sveriges sändebud i Saudiarabien sidoackrediterat i Oman.

Utskottet

I motionen 362 yrkas främst på ett anslag om 5 milj. kr. till den omanska befrielsefronten PFLO.

Ett motsvarande yrkande avlogs av riksdagen för två år sedan på grundval av utskottets avstyrkan i betänkandet UU 1976/77:2. Det skedde med hänvisning till den grundprincip för svenskt direkt stöd till befrielseströrelser som gällt sedan år 1969.

Enligt denna princip bör sådant stöd, som f. ö. endast kan ha karaktären av humanitärt bistånd eller understöd, för att inte komma i konflikt med den folkrättsliga regeln om icke-inblandning i andra staters inre angelägenheter i regel vara förbehållen de fall då FN med svensk anslutning uttalat sig till förmån för dylikt stöd. Det svenska direktstödet av befrielseströrelser har på grund härav i huvudsak varit begränsat till sådana rörelser i Södra Afrika som bekämpat apartheidsystemet och det tidigare portugisiska kolonialförtrycket. Ett undantag från grundregeln var på sin tid det svenska humanitära bistånd som gavs direkt till PRR i Sydvietnam, som då kontrollerade stora områden av landet.

Någon rekommendation från FN:s sida om stöd till den omanska befrielsefronten föreligger inte.

Mot denna bakgrund avstyrks det nu aktuella yrkandet om särskilt anslag till PFLO.

Den ovan återopade regeln har å andra sidan inte hindrat att svenskt humanitärt bistånd på indirekta vägar, dvs. genom internationella eller enskilda hjälporganisationer, kunnat förmedlas även till andra befrielseströrelser eller andra länder där människor lider nöd till följd av krig, naturkatastrofer, flyktingskap etc. För sådana ändamål finns redan medel att tillgå inom ramen för biståndsanslagen, däribland främst posten för katastrofbistånd. Sydyemen, där åtskilliga flyktingar från Oman torde uppehålla sig, hör till de länder som fått svenskt katastrofbistånd i avsevärd omfattning via både Rädda barnen och FN:s livsmedelsprogram.

Utskottet avstyrker likaså motionens yrkande att Sverige i FN skall verka för ett fördömande av bundsförvanter till sultanatet Oman för påstådda förbrytelser. Utskottet saknar underlag för en bedömning i vad mån motionens beskyllningar därvidlag har någon saklig grund. Enligt vad utskottet inhämtat har situationen i Oman inte förekommit på FN:s dagordning sedan landet invaldes som medlem.

Utskottet hemställer
att riksdagen avslår motionen 1977/78:362.

Stockholm den 28 november 1978

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Anna Lisa Lewén-Eliasson (s), Erik Adamsson (s), Anna-Lisa Nilsson (c), Sture Palm (s), Georg Åberg (fp), Olle Göransson (s), Gunnel Jonäng (c), Ingrid Sundberg (m), Sture Ericson (s), David Wirmark (fp), Karin Söder (c), Jan Bergqvist (s), Ulla Tillander (c) och Axel Andersson (s).

